

Nemějte starost

Javorník, 1.1.2010

Novoroční bohoslužby

Čtení: Ž 31, 1 – 9 + 20 – 25; Text: Mt 6, 33-34

Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno. Nedělejte si tedy starosti o zítřek; zítřek bude mít své starosti. Každý den má dost na svém trápení.

Stojíme na prahu nového roku a díváme se kupředu do budoucnosti. Vyhlížíme to, co je před námi a k čemu nezadržitelně směřujeme. Někdo s nadějí, někdo s obavou, ba i strachem. Vyhlížet do budoucnosti je člověku vlastní. Jestliže lidé žijí pouze pro přítomný okamžik a nemyslí dopředu, svědčí to o jejich nezodpovědnosti. Proto musíme rozlišovat, co přesně má Ježíš na mysli, když říká, abychom si o zítřek nedělali starosti. On neříká, že se člověk nemá o zítřek starat. On říká, že si o zítřek nemá dělat starosti. Možná, že je to totéž, ale můžeme si to rozlišit tak, že starat se o něco, znamená něco spravovat, o něco pečovat, něco opatrovat, hlídat, zajistit. Ale dělat si starosti znamená trápit se, soužit se, mít úzkost a strach. A to je to, před čím Ježíš varuje.

Apoštol Pavel pak v Ježíšově duchu píše v listu F 4, 6 „Netrapte se žádnou starostí, ale v každé modlitbě a prosbě děkujte a předkládejte své žádosti Bohu.“ To je vystižení podstaty problému. Netrapte se žádnou starostí. Důležité je tam to slovo: „netrapte se.“ Tedy starosti nemáme považovat za zbytečné, nemáme je házet za hlavu, starat se prostě máme a musíme. Ale nesmí nás utrápiti. Nesmíme se jimi nechat spoutat a zotročit. Důvod, proč Ježíš říká: „nemějte starost“ je právě v zájmu naší budoucnosti. Jestliže starosti ovládnou celou naši bytost, pak nás mohou pěkně paralyzovat, nebo i zcela ochromit, svázat nám ruce, a tak paradoxně naši budoucnost ohrozit. Jestliže se kvůli starostem celá naše pozornost soustředí na zajištění budoucnosti vlastními silami, pak nám může uniknout to, co je skutečně pro náš život důležité a podstatné. Nehledě na to, že právě spoléhání na vlastní síly vede k ještě větším starostem, protože záhy zjistíme, že naše vlastní síly prostě jaksi nestačí. A to vědomí, že nestačíme, nestihnáme, nedokážeme, nás žene a nutí ke stále větším výkonům, ke stále větší námaze a následné frustraci, rozčarování, nespokojenosti, nepokoji. Starosti nás mohou pohltnout tak, že obětujeme celý život snaze o jeho zajištění pro sebe i pro druhé, protože se nám to jeví, jako to nejdůležitější v životě. A přitom snadno přehlédneme, že život je něco mnohem víc než tato snaha. Ježíš říká: Hleďte především Boží království a nedělejte si přitom starosti. Ježíš tu má ale na mysli určitý, přesně vymezený druh starostí, který by se dal popsat jiným slovem jako „strach“. Právě strach náš výhled do budoucnosti velmi problematizuje. Zplodí totiž myšlenku, že budoucnost je nepřitelem, který připravuje zhoubu. Co s námi bude? Co bude se mnou, s mojí rodinou, co bude s tímto sborem? Strach pak působí, že se člověk už nedovede radovat, zdá se mu, že nemá proč, zapomíná chválit Boha, už neslyší Boží zaslíbení. Stáhl se do ulity, krčí se v koutku a plný obav čeká na budoucnost, která se zvolna stává přízrakem. Neodsuzujeme takovým „staráním se“ sami sebe i svůj sbor už předem k smrti?

Proč není naše starost zdravou starostí plnou elánu a aktivity? Proč je často jen svíravým strachem? Ježíš odpovídá přesně na tuto otázku. Těm, kdo se takto ustrašeně starají, říká: „Malověrní!“ Protože příčinou strachu z budoucnosti je nedostatek víry! To pro hřích nedověry vyvstává před námi budoucnost jako děsivá příšera. Tam, kde chybí víra, člověk nevidí, že vpředu je Bůh, jeho moc a péče. Člověk spoléhá jen na svou starost. Počítá, plánuje a topí se ve starostech. Vyčerpává se ve snaze zajistit přítomné věci tak, aby budoucnost byla alespoň únosná. Tato starost pohlcuje celý jeho život. To platí jak o jednotlivci, tak o sboru a církvi.

Ježíš nechce, abychom svůj život i život svých sborů vyčerpali ustrašeným staráním, které stejně nepřináší výsledky. Proto ukazuje na ptáky a polní lilie. Mají zajištěny podmínky i krásu, aniž by jim vládl strach o budoucnost. Je tedy toto Ježíšovo slovo vybídnutím k lenosti? Věř v Boží starostlivou péči, spoléhej na ni a o budoucnost se vůbec nestarej? Má snad být církev spolkem lhostejných lenochů? Vůbec ne! Lench je ten, kdo si svůj strach z budoucnosti rozřeší tím, že se stane lhostejným. Dělá vše tak, jako by budoucnosti nebylo – prostě ji ignoruje. Ale to charakteristické na ptácích, na něž ukazuje Ježíš, není, že nic nedělají, nýbrž to, že nejsou ovládnáni strachem z budoucnosti. Cítí-li blízkost zimy, prostě se zvednou a táhnou do teplých krajín. Udělají, co je v jejich přirozenosti a silách, a jsou přitom odkázáni na Boží péči.

Ježíš nás vybízí, abychom i my tuto Boží péči jednoduše přijali. Volá, abychom žili svůj dnešek a zítřek spolu s Bohem. Nechce rušit lidskou přirozenost, k níž patří vyhlížení do budoucnosti. Ale právě proto, že tento výhled k nám bytostně patří, máme přijmout slibné slovo o Boží péči, slib, že Bůh pečuje i bude pečovat. Je to výzva pro nás: Přijměte vědomí, že i v budoucnu budete závislí jen a jen na Bohu. Přijmete-li to, budete vidět věci před vámi, které vás třeba i děsí, docela jinak než dosud.

Přijmeme-li tento nový pohled na budoucnost, přestaneme být rezignovanými ustrašenci, kteří nostalgicky vzpomínají na zlatý věk, jenž uplynul a už se nevrátí, ani lhostejnými lenochy, kteří bezmyšlenkovitě konzumují přítomnost. Přestaneme kličkovat jako pronásledovaní zajíci, protože místo strachu z budoucnosti nastoupí prozřetelné vidění. Změníme možná v mnoha ohledech i své přítomné jednání, protože si uvědomíme, jaké ovoce přinese naše přítomnost

v budoucnosti, která patří Bohu. Nevzdáme se výhledu do budoucnosti, ale bude to výhled pravdivý, střízlivý, nezkrácený strachem ani nuceným úsměvem. Naše přítomnost se pak jeho vlivem stane zdravější a opravdovější.

Z toho, co již bylo řečeno, plyne: Neuneseme břímě budoucnosti, jestliže k ní přistupujeme bez víry, a tedy se strachem. Protože pak všechno trápení, které si představujeme v budoucnosti, a všechny tušené katastrofy, to vše začneme prožívat už teď. Břemeno budoucnosti bez Boha nás tlačí až k zemi nebo v nás vyprovokuje touhu urvat ještě dnes, co se dá. Ježíš říká, že to všechno pomůže asi tolik, jako snaha prodloužit svůj život o jedinou píď. To je přece nemožné, stejně jako je nemožné unést břemeno prázdné budoucnosti bez Boha, aniž by člověk promarnil svůj život. Člověk má dost co dělat s přítomností, s dneškem. Mírou člověka je jeden den. Každý den má dost vlastního trápení.

Člověku ani církvi asi vposledu nezbude, než se od výhledů do budoucnosti obracet vždy zpátky k přítomnosti a jejím potřebám. Jestliže jsme však zahlédli ve své budoucnosti Boha, jeho moc a jeho péči, pak dnešek přestane být ustaraným strachováním. Pak budeme ochotni uposlechnout i druhé Ježíšovy výzvy. Výzvy k tomu podstatnému, co je nejdůležitější dnes: Hleďte nejprve království Boží! To není výzva, abychom ve svém denním rozvrhu vyhradili první chvíli po probuzení krátké modlitbě a pak se zase rychle začali trápit svými starostmi. To slovo „nejprve“ znamená hodnotu, znamená „především“. Výhled ke království Božímu a k jeho spravedlnosti má určovat naši přítomnost! Tzn. že smysl všeho co v přítomnosti žijeme a konáme pod Božím vedením, není marnost nad marnost, ale končí v království Božím. To je osvobození, které Ježíš nabízí. A nabízí víc. Připomíná nám, že pod Božím vedením člověk vždycky získává něco, co ani nečekal, co do svých plánů, výpočtů a kalkulací nebyl schopen zahrnout. Může dojít k docela jinému řešení, než jsme podle lidských propočtů předpokládali. Nejen že nebude nutno nést břemeno strachu z budoucnosti, ale budoucnost skutečně přinese řešení. Boží řešení lidské tísně. V budoucnosti, která patří Bohu a v níž člověk nezůstane sám „to ostatní vám bude přidáno“ říká Ježíš.

Tímto slovem nás nezabavuje lidské nutnosti budoucnost vyhlížet. Dává však jasný pohled zbavený strachu a možnost už dnes s budoucností začít. Otázky každého dne pak mají a mohou být řešeny každý den znovu a od počátku jinak. Tak, jak to žádá Boží přítomnost, která je přítomností každodenní. To je veliká svoboda pro nás osobně, pro sbor i pro církve. Nestrachujte se tedy, hledíte-li k zítřku. Zítřek bude mít své starosti. Hleďte především Boží království a spravedlnost a vše ostatní vám bude přidáno. Amen.

Modlitba: *Pane náš, vyžnáváme před tebou svoji ustaranost, únavu a všelijaké úzkosti. Prosíme, otevři nám obzor víry, ať vidíme tvou náruč, která nás nese. A daruj nám ten pravý pokoj do srdce a pokojné spolehnutí na tvou milost i v těch všedních a základních potřebách lidského života. Amen.*